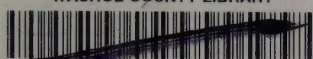

A SACK OF GOLD FOR SOME STAR-FRUIT

AN KHẾ TRẢ VÀNG

WASHOE COUNTY LIBRARY

3 1235 02958 7057

BOOK
LIBRO

NGUAL

連諸国

SIAN

n

er

CUNG VŨ
BÍCH GIAO
VI-VI

WASHOE COUNTY LIBRARY

NO LONGER PROPERTY OF
WASHOE COUNTY LIBRARY

12/04

DATE DUE

SEP 17 2008

APR 02 2009

Demco, Inc. 38-293

J

VIETNAME

SE

398

.2959

CUN

2001

Duncan
-Traner

A SACK OF GOLD FOR SOME STAR-FRUIT

ĂN KHẾ TRẢ VÀNG

ĂN KHẾ TRẢ VÀNG

Truyện của tác giả Công An

Bắt đầu từ: Sách Quán

1945-1946

1946

A SACK OF GOLD FOR SOME STAR-FRUIT

ĂN KHẾ TRẢ VÀNG

Truyện cổ, Cung Vũ viết lại

Bản anh văn của Bích Giao

Vi-Vi minh-họa

Làng Văn tái-bản, tháng 1 năm 2001 tại Gia-nã-đại

Copyrights (c) by Nguyen Huu Nghia, Tran Bich Giao
and Vo Hung Kiet

Published, and distributed in Canada 2001

by Lang Van

P.O. Box 218 Station "U",

Toronto, Ontario M8Z 5P1 Canada

langvan@home.com

<http://www.vietnamlangvan.com/vietnews>

ISBN: 0-929090-89-6

Ngày xưa, ở một làng quê, có hai anh em nhà kia. Bố mẹ họ đều mất sớm. Hai anh em sống chung với nhau rất hòa-thuận.

Người anh là Hiếu, cao lớn, vạm-vỡ. Hiếu làm tất cả các công việc nặng-nhọc ngoài đồng như cày-bừa, nhổ mạ, dọn cỏ, gặt và đập lúa. Tuy cao lớn, nhưng tính tình nhu-nhược, cả nể, anh không làm méch lòng ai bao giờ.

Cậu em tên Đề, nhỏ bé, chất-phác, siêng-năng. Đề giúp anh lo cơm nước, gieo mạ, chăn trâu và chăm-sóc gà vịt trong vườn.

Once upon a time in a faraway village lived two brothers. Their parents passed away early on. The brothers lived together in perfect harmony.

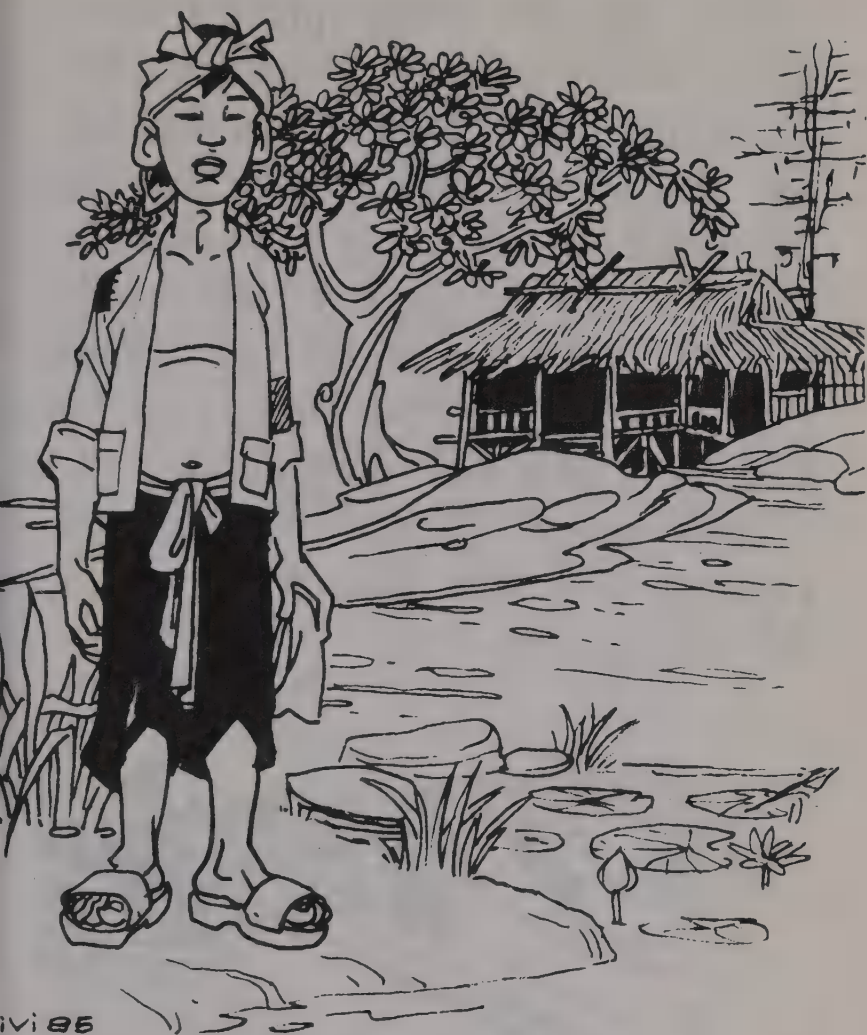
The elder brother's name was Hieu. He was big and strong. He took charge of all the heavy duties of farm work: he ploughed the field, planted seeds, and harvested the crop. Even though a big man, Hieu was weak-minded. He never contradicted anybody.

The younger brother's name was De. He was small-bodied, but was honest and hard-working. He helped his brother in housekeeping and other light tasks like sowing seeds, or tending to the buffaloes and fowl in the yard.

Nhờ thương-yêu đùm bọc lẫn nhau, dần-dà họ cũng dư ăn dư để, cảnh nhà sung-túc hẳn lên. Khi thấy Để đã khôn lớn, Hiếu nghĩ tới chuyện lập gia-đình, đồng-thời tìm một cô gái hiền-thục, đảm-đang để cưới cho cậu em.

Thanks to their hard work and love for each other, as time went by, the brothers became rich. Hieu got married, and he found a hard-working wife for his brother.

Chẳng may, vợ Hiếu lại là người ích-kỷ, chỉ xem trọng quyền-lợi của mình, không đếm-xỉa gì tới công-lao của người khác. Bà chị dâu xấu nết này thường tìm cách chia-rẽ hai anh em, tranh lấy hết ruộng vườn của cải, chỉ chia cho Đễ túp lều xiêu-veo và một cây khế ngọt cần-cỗi trên mảnh vườn hoang ở tận bìa rừng, cách xa xóm làng gần nửa ngày đường.

Hiếu nể vợ, lại dễ xiêu lòng trước tiền của, nên làm ngơ, chẳng nói gì, để mặc vợ sắp-xếp.

Hieu's wife turned out to be a very selfish woman who only looked out after her own interests and disregarded other people's contributions. This bad sister-in-law always looked for ways to divide the two brothers. She took over all the land and family belongings, leaving De only a dilapidated straw hut and a dried-up sweet star-fruit tree located in an abandoned piece of land half a day away from the village.

Hieu, afraid of his wife and blinded by money, didn't say a word. He let his wife arrange the whole setup with his brother and sister-in-law.

Vợ chồng Đễ thương-yêu và quý trọng anh chị, vui-vẻ nhận lời, không so-đo gì. Họ dọn ra túp lều nhỏ dưới cây khế ngọt.

Hai vợ chồng ra sức dọn-dẹp, vào rừng đốn cây, cắt tranh về sửa sang lại túp lều thành một ngôi nhà chắc-chắn, sạch-sẽ để ở.

Đễ bỏ công cuộc lại thừa đất cho xộp, ra đồng gánh phân trâu bò về ủ để bón cho cây khế. Anh cắt bớt những cành già, dưỡng những mầm non, tước mới, bắt sâu và tưới nước đầy-đủ. Chẳng bao lâu, cây khế như trẻ lại, những nhánh mới đâm ra tua tủa, khoẻ mạnh, tàn lá sum-sê.

The younger couple, being respectful and loving their elders, agreed to move out to the small hut at the border of the forest. Both De and his wife put in a lot of work to transform the hut into a clean, sturdy place to live.

De spent a lot of time tilling the land around the house to soften it up. He went to the fields to collect cow manure to fertilize the star-fruit tree. He got rid of the dead branches, nourished the young stems, and gave the tree plenty of water and fertilizer. It didn't take long for the star-fruit tree to gather itself up and become stronger. New branches sprouted up, the tree grew well and was full of vibrant leaves.

Ngoài thì giờ chăm nom cây khế ngọt, Đễ vào rừng sâu đốn củi gánh ra chợ bán hay đổi lấy gạo ăn. Vợ Đễ ngoài việc bếp núc, giúp chồng hái rau, bắt ốc. Đời sống của họ cứ thế mà trôi qua một cách êm-đềm, hạnh-phúc. Chưa bao giờ họ có ý trách-móc vợ chồng Hiếu, hay so bì với mức sống của người làng.

Besides taking care of the star-fruit tree, De went deep into the forest to gather wood that he brought to the market to sell or to exchange for rice. His wife cooked and helped him gather vegetables and other things for meals. Their lives went on in a very uneventful, happy way. They never even gave thought to reproach Hieu and his wife, or to compare their hard life with that of the other villagers.

Về phần vợ chồng Hiếu, cũng kể từ đó họ không bao giờ bước chân tới nhà Để, vì sợ cậu em nghèo vay-mượn lôi-thôi. Riêng Hiếu đôi khi nhân ngày giỗ chạp, chạnh nghĩ tới em, nhưng lại tự trấn-an rằng “chúng nó đã có nhà, lại có cả một cây khế ngọt, cũng dư-dả chán rồi!”

From the time De moved out, Hieu and his wife never set foot to his brother's house again for fear that De, being poor as he was, would try to borrow something. Sometimes on holidays or family anniversaries, Hieu thought of his brother, but he quickly said to himself: "He is fine, he has a house and a star-fruit tree, that's more than enough to live on!"

Mùa khế chín năm ấy, hai vợ chồng Đễ hái được một gánh. Bán hết gánh khế, vợ Đễ mua được một chú lợn con về nuôi. Đễ định bụng, đợi đến đợt khế tới, sẽ mua thêm một chú nữa, để chúng ganh ăn với nhau mà chóng lớn.

Nghĩ tới lúc có được một đàn lợn béo ừn-ừn trong sân, hai vợ chồng Đễ càng gắng công chăm-bón cho cây, theo dõi từng chùm hoa, nõn lá, từng cơn gió, cơn đông, cứng cây như người ta cứng con nhỏ.

Cây khế như chiều ý người, càng ngày càng cao vọt lên, tàn lá che rợp cả góc sân rộng lớn, hoa nở rộ từng chùm cánh nhỏ li-ti, màu tím hồng xinh-xắn, rồi kết lại thành từng chùm quả xanh mướt, nằm cạnh như ngôi sao.

When the star-fruit season came that year, De and his wife gathered a basketful of ripe, juicy and sweet star fruit. With the money they got from selling the fruit, De's wife bought a piglet. De planned to get a second piglet come the next season, so the first one would have a companion and would grow even faster.

The thought of having several pigs in the yard made husband and wife work even harder to take care of the tree. They paid loving attention to each bunch of flowers and each little leaf. They protected the tree from each bout of rain or thunderstorm, as if it were their own small child.

As if to repay all that hard work, the star-fruit tree grew taller and taller. Its leaves gave shade to a whole big corner of the yard. Its small, purple-and-pink flowers bloomed in abundance and changed into bunches and bunches of big, juicy star fruit that grew and grew.

Vợ chồng Đễ mừng thầm. Vợ Đễ nói với chồng:

- Khế sai oằn như thế này, bán xong, mình lại đủ tiền mua được cả cặp lợn choai kia đấy.

Đễ đồng ý ngay:

- Có khi lại sắm cho mình được thêm cái khăn điều, đi đâu có đội đầu.

De and his wife were very happy that the tree was doing so well. De's wife said to her husband:

"With so many fruit this time we'll be able to buy a whole pair of piglets, not just one!"

De agreed readily:

"Yes, we might even be able to buy you a pretty red scarf to put on when you go out."

Vợ Đễ nhìn chồng im-lặng, không nói gì. Trong bụng chị đã có chủ-định. Khăn điều thì không, nhưng nếu có dư ra tí tiền, chị sẽ mua mấy vuông vải về may cho chồng chiếc áo mới để mặc khi trong làng có hội-hè.

De's wife looked at her husband but didn't say anything. She already had her mind made up. There would be no red scarf for her, but if there were a little money left over from buying the pigs, she would buy some material to make him a new shirt to wear on holidays.

Đêm hôm ấy, hai vợ chồng đang ngồi bàn-bạc về cây khế, chợt họ nghe có cơn gió lạ ào ào thốc tới, thổi phần-phật vào cánh liếp rồi im đi. Lát sau, có tiếng khế rơi lịch-bịch ngoài sân.

Hai vợ chồng hốt-hoảng, không hiểu chuyện gì, vội chống cửa chạy ra xem.

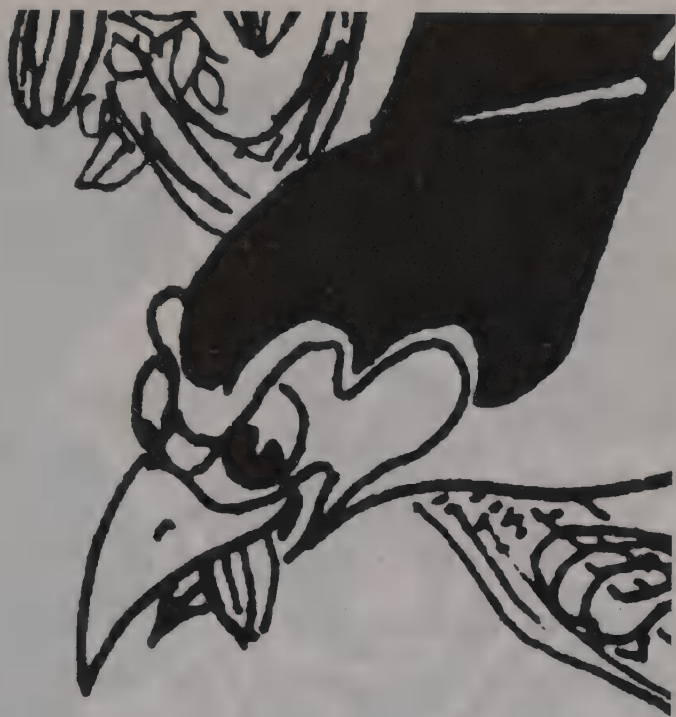
That night, when De and his wife were talking about the star-fruit tree, there suddenly came a strong wind that almost blew the little hut away, then just as suddenly died down. A moment later there was the sound of star fruit falling on the ground. Husband and wife, terrified, ran quickly out the door to see what was happening.

Dưới ánh trăng sáng vàng-vặc, họ trông thấy một con chim đen thẫm, to lớn lạ thường, đậu trĩu hẳn một cành cây. Chim đang say-sưa mổ từng chùm khế lớn mà ăn, còn vụng-về làm rơi vãi lộp-độp xuống đất.

Đề giận quá, thấy giấc mơ cặp heo choai và chiếc khăn điều cho vợ sắp tan thành mây khói.

Under the bright moon they saw a gigantic black bird perched on a branch. It was in the middle of eating bunches of ripe fruit, clumsily causing a lot more to drop on the ground.

De was furious: there went his dream of the piglets and his wife's red scarf!

Anh chạy vội vào nhà, rút một cây gậy to, đứng dưới gốc cây hét lớn:

- Con quái-vật, mày có chịu bay đi hay không thì bảo, ông đập cho một gậy thì toi mạng!

He quickly ran into the house and came out with a big stick. Standing underneath the tree, he shouted: "Monster! Away with you or I'll kill you with this stick!"

Đang ăn ngon-lành nay bị phá đám, con chim khổng-lồ “ke” lên một tiếng, quắc mắt, nghiêng đầu nhìn xuống.

Để nghiêng răng ném tung cây gậy lên, đập vào đầu chim đen “phạch” một cái.

Con chim đau-đớn vội-vàng tung cánh bay đi mất.

Interrupted in his feast, the big bird cried “Caw!” and glared at the farmer.

He gathered all his strength and threw his stick at the bird.

The stick thudded against the bird’s head, and the animal flew away, badly hurt.

Vi Vi 85

Hai vợ chồng Đễ nhặt nhanh những quả khế rụng đầy sân, than tiếc mãi, cuối-cùng rồi cũng vào nhà, tắt đèn đi ngủ.

Đêm ấy, cả hai cùng nằm thao-thức, lắng tai nghe-ngóng, sợ chim trở lại.

Trời vừa hừng sáng, Đễ đã mò ra sân. Vừa mở cửa, anh đã rụng-rời cả tay chân. Trên mặt đất, bao nhiêu quả khế dập nát, rơi rụng, hai vợ chồng anh đã dọn-dẹp sạch bấy giờ lớp khác đã bày la-liệt đầy sân, lại có phần nhiều hơn trước.

De and his wife gathered all the fruit that fell on the ground and grieved about this unfortunate incident. Finally they went to sleep.

That night, they did not sleep well because they feared the bird would be back.

As soon as the sun came up, De went out to the yard. He froze on the doorstep: where he and his wife cleaned up so many fruit last night, there was a new batch of broken, splattered fruit littering the ground, even more than before!

Thì ra trong đêm, khi anh và vợ
mỏi-mòn, ngủ thiếp đi, con chim
quái-ác đã trở lại ăn trộm. Anh chưa
kịp gọi, chị vợ đã trở dậy, ra đến nơi.
Trông xuống đất thấy khế rụng đầy,
nhìn lên cành, chim ăn gần sạch trái,
chị thần-thờ ngồi bệt xuống ngạch
cửa, bung mặt khóc thút-thít:

- Trời ơi! Bao nhiêu công-lao
chăm-bón của mình, bây giờ biết làm
sao đây!

Chị vừa dứt lời, lại có cơn gió lạ
ào tới.

It so happened that at night, when De and his wife were so tired that they fell asleep, that monstrous bird came back for more fruit. De didn't have to call his wife; she came out on her own. When she saw the mess on the ground and the almost barren tree, the woman could not help but sit down and cry into her hands:

"Oh no! All that work for nothing! What are we going to do now?"

She had barely finished the sentence when a gust of wind blew over the small hut.

Con chim khổng-lồ dang cánh đáp rợp cả khoảng sân, mỏ nó còn ngậm một quả khế mọng nước.

Con chim chùng như kịp nghe trọn lời than của thiếu-phụ, nó ngạc-nhiên đưa mắt nhìn, rồi bỗng cất tiếng rõ-ràng là giọng người:

- Quạ! Quạ! Quạ! Ăn khế trả vàng, may túi ba gang, mang đi mà đựng!

The monstrous bird spread his wings to darken the whole yard. It held a juicy star fruit in its beak.

The bird seemed to have understood the young woman's complaint. It eyed her curiously, then started calling out in a human voice:

"Caw! Caw! Caw! A sack of gold I will pay for your fruit. Take along a three-hand-span sack to bring it home!"

yivies

Vợ chồng Đẽ kinh-hải, tưởng đâu là ma quỷ, nhưng trông đi trông lại, vẫn thấy chỉ có mỗi một con chim và vợ chồng họ.

Trông kỹ lại, con chim khổng-lồ sặc lông đen tuyền kia quả giống như một con quạ. Chim vừa nhả-nha mổ khế ăn, thỉnh-thoảng trông xuống bảo “May túi ba gang, mang đi mà đựng, may túi ba gang, mang đi mà đựng.”

At first husband and wife were terrified because they thought it was a demon talking. But after looking around, they found nothing else than the bird and themselves.

Seen from close up, that monstrous black bird indeed looked like a crow. It now continued eating star fruit, from time to time repeating: “Take along a three-hand-span sack to bring the gold home! Take along a three-hand-span sack to bring the gold home!”

Đế chưa biết làm sao thì con chim khổng-lồ đã no bụng, vỗ cánh bay đi mất.

Vợ chồng Đế rầu rầu bàn nhau, không biết có nên tin lời chim hay không. Cuối cùng vợ Đế nói:

- Đàng nào thì cũng đã mất của rồi, giờ có mất thêm cái túi ba gang nữa cũng thế thôi!

De was still at a loss on how to react when the bird finished eating and flew away.

De and his wife sadly looked at each other, wondering if they should believe the bird's promise. At last De's wife said:

"The fruit is already lost. If we listen to the bird, we'll loose nothing more but a three-hand-span sack."

Nói xong, chị tìm vải cũ, may một cái túi vuông vức, mỗi cạnh đo đúng ba gang tay. Để nhìn vợ cặm-cui cắt cắt, may may, lẳng lặng không nói gì. Anh tần-ngần hết nhìn vợ lại chạy ra đứng trông lên những cành lá xơ-xác của cây khế, lòng nửa tin nửa ngờ.

That said, she made a square sack out of some old material. The sack measured exactly three hand spans on each side. He silently watched his wife cut and sew the sack. From time to time he ran out to look at the barren tree, wondering it all this was just a dream.

Đêm hôm đó hai vợ chồng vào giường sớm, nhưng vẫn không ngủ được. Họ thì-thầm bàn-tán về hình-dạng của con chim, về cây khế, về cái túi ba gang, và về cái kho vàng trong tưởng-tượng ở một nơi xa-xăm nào đó.

Sáng hôm sau vợ Đẽ thối nắm cơm và soạn bầu nước cho chồng mang đi đường. Cơm nước xong, hai vợ chồng lóng-ngóng chờ.

That night husband and wife went to bed early but they could not sleep. They talked in a low voice about the bird, the star-fruit tree, and about the fabulous treasure in some far-away land.

The next morning De's wife made him a rice cake and filled a gourd with water to take on the journey. They had breakfast, then impatiently waited for the bird.

Mặt trời vừa nhô lên khỏi chân mây hồng thắm, con chim khổng-lồ đã đáp xuống. Lần này, chim không đậu lên cây, cũng không ăn khế, mà đứng hẩn dưới sân.

Nó nhắc lại: “Ăn khế trả vàng, may túi ba gang, mang đi mà đựng!”.

As soon as the sun arose from behind the rosy horizon, the bird returned. This time it did not perch on the tree, nor did it eat any fruit. It landed right on the yard and repeated:

“A bag of gold I will pay for your fruit. Take along a three-hand-span sack to carry it home!”

Thấy chim nghiêng cánh ra hiệu, Đễ dắt túi vào cặp quần, đeo gói cơm bầu nước vào vai rồi leo lên lưng chim, hai tay ôm chặt lấy cổ nó.

Chờ cho anh ngồi đầu đó xong-xuôi, chim “quạ” lên một tiếng to, rồi nhún mình phóng lên không. Trước khi đi, nó còn bay một vòng quanh khu nhà rồi mới nhắm hướng đông bay thẳng.

The bird then lowered its wing as a signal. De fastened the bag to his belt, then with the gourd of water and the rice cake safely dangling from his shoulder, he climbed on the bird's back and put his arms around its neck.

The bird waited until De was seated safely, then cawed loudly and started to fly upwards. It flew around the yard once before going straight toward the East.

Để nghe ruột gan quặn thắt lại, hai bên tai gió thổi ù ù. Anh sợ quá, nhắm nghiền hai mắt lại. Một lúc thật lâu, thấy chim bay vũng-vàng, gió mát mơn-man, ngửi thấy mùi tanh tanh mặn mặn của biển, anh mới dám hé một mắt ra nhìn xuống.

Bất giác anh giật mình, suýt nữa chao rớt khỏi lưng chim. Dưới chân anh là một tấm thảm xanh rờn dựng đứng lên trông rợn người, trên điểm những đốm hoa bạc nhấp-nhô. Thì ra là biển. Biển bao-la chập-chùng. Biển dâng cao cuồn-cuộn đến chóng mặt, như sắp-sửa vồ lấy cả người lẫn chim.

De felt his heart give out from under him. All around the wind blew fiercely. Terrified, he closed his eyes tightly shut. After a long time, when the flight became more stable and a gentle wind was blowing and there was the smell of sea water, he finally dared opening his eyes and look down.

He was terrified beyond description and almost fell out of the bird's back. Beneath him was an immense blue carpet that extended to the horizon, decorated by silvery crests. It was the ocean. It looked endless and awesome. The ocean grew nearer and nearer until it seemed to engulf both bird and man.

Trước biển, anh thấy mình nhỏ như một con kiến, yếu-ớt như một con giun. Để đang nghĩ vẩn-vơ, chợt nghe gió rít dữ-dội làm hai bên tai đau buốt. Trước mắt anh, biển dâng cao, dâng cao mãi như sắp phủ chụp cánh chim. Một hòn đảo nhỏ xúu hiện ra, to dần, to dần, rồi thoát một cái, người anh bị nẩy ngược lên. Chim đã đáp gọn-gàng xuống một khoảng đất trống. Nó nghiêng cánh, hất anh xuống. Để loạn-choạng mất mấy bước mới lấy lại thăng bằng.

Con chim ra hiệu cho anh đi về phía một cửa hang, rồi nó dang cánh, duỗi chân ra vẻ thoải-mái, nằm nhắm mắt, lim-dim chờ đợi.

Before the ocean, he felt small like an ant, weak like an earthworm. His wandering thoughts were interrupted by a sudden change in the intensity of the wind. Before his eyes the sea seemed to heave higher until it almost enveloped the bird. A tiny island appeared. It became bigger and bigger, and suddenly De was jolted upward. The bird had landed neatly on a bare piece of land. It lowered its wings to let him down. De tottered on his feet for a moment before regaining balance.

The bird gestured toward a cave, then it spread its wings and feet to make itself comfortable and half-closed its eyes, ready to wait.

Theo hiệu của chim, Đẽ tiến vào một hốc đá đầy những vàng ngọc, kim-cương châu báu nhiều vô-số, ánh-sáng bốc lên sáng ngời đến quáng mắt. Anh lấy túi ra, lựa lấy một ít vàng ngọc, còn lại chọn những món lấp-lánh, đẹp-đẽ. Chốc sau thấy đã đầy, anh xách thử thấy nặng, vừa sức để xách, liền buộc miệng lại cho chặt rồi trở ra chỗ chim chờ.

Following the bird's direction, De came into a shallow cave full of gold and silver and pearls and diamonds and all kinds of precious stones, the glitter of which was enough to dazzle one's eyes. De put some gold and pearls in his bag; then he chose bright, beautiful stones to fill it out. When the bag felt heavy enough, he closed it carefully and went back to where the bird sat.

Con chim khổng-lồ lại cất cánh bay trở về, đến khi vừa chập-choạng tối, nó đã đáp gọn-gàng xuống trước sân nhà Đễ.

Chị vợ chờ-đợi đã lâu, ruột gan nóng như lửa đốt, thấy chồng về bình-an mừng rỡ vô cùng, bấu tay Đễ hỏi-han đủ thứ. Đến khi hai vợ chồng nhớ ra, định quay lại tạ ơn chim, mới hay nó đã bay đi mất dạng tự bao giờ.

Hai vợ chồng mang túi vàng vào nhà giở ra xem. Vợ Đễ bàn với chồng nên giữ bí-mật vụ được của, vì sự lành dữ thế nào, không ai dám nói trước được.

The enormous bird carried De home. They arrived just as the sun was going down.

De's wife, having waited a long time, was terribly worried. She was overjoyed to see her husband come home safely. She embraced him and could not stop asking about his journey. When the two remembered and turned to the bird to say thank-you, it was no longer there.

De and his wife carried the bag of gold into the house and opened it to admire the riches inside. De's wife proposed that they tell nobody about getting the treasure as a precaution against bad luck.

Từ đó, thỉnh-thoảng vợ chồng Đễ mới mang một ít vàng, hay một viên ngọc quý xuống chợ tỉnh để bán, rồi lại dùng tiền ấy mua thêm ruộng vườn, trâu bò, thuê người về chung sức cày-cấy, chăn nuôi.

Dần-dà họ cũng tạo nên nhà cao cửa rộng, lúa thóc đầy kho, kẻ ăn người ở lui-tới rộn-ràng, hai vợ chồng sống cuộc đời phong-lưu, không còn vất-vả như trước.

Tuy đã trở thành giàu-có nhưng vợ chồng Đễ vẫn tỏ ra khiêm-nhường, lễ-độ, hòa-nhã, giúp-đỡ mọi người nên xóm làng ai cũng yêu mến, không ai đem lời dèm-pha, hay để ý ganh tị.

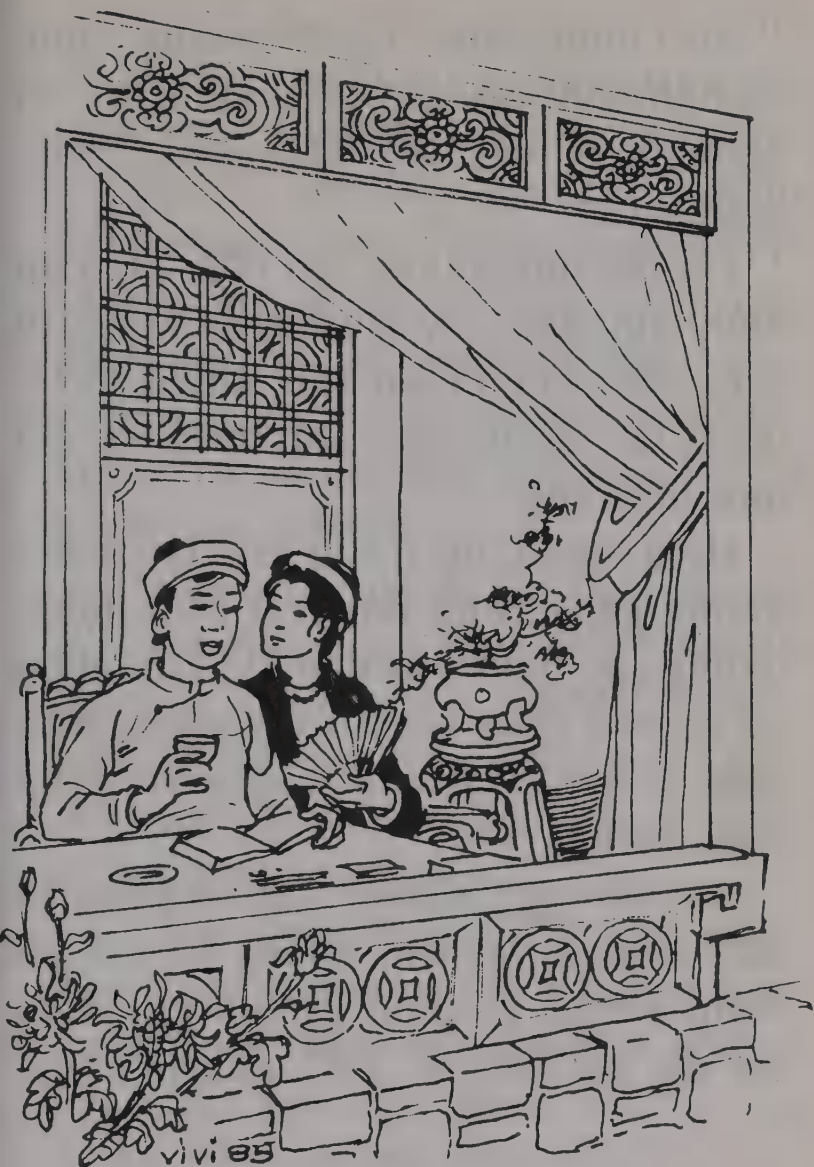
From then on, once in a while De or his wife would take a piece of gold or a precious gem to sell in the market; the money was then used to buy land or buffaloes, or to hire more people to help them care for the land and animals.

Day after day went by, they gradually became rich and owned a big house filled with rice and food and servants. Their life became easier than before.

Although they were now rich, De and his wife were always humble, polite and pleasant; they never refused to help anybody, so that the whole village loved them. Nobody was jealous or had anything bad to say about them..

Vợ Đễ lại khôn-ngoa, tính không hay khoe của, chỉ bán dần ra một số châu-báu vừa đủ, nên ai cũng nghĩ là họ giàu là do sự cần-kiệm mà có.

De's wife was smart enough never to boast about their riches. She only sold small parts of the treasure when necessary, so everybody thought they became rich because of being laborious and thrifty.

Vợ chồng Hiếu thỉnh-thoảng cũng có nghe nói cậu em của mình nay đã giàu-có, nhưng họ chỉ cười khẩy, không tin.

Có lần nhân ngày giỗ cha, Để dặn người nhà bày cỗ, nấu-nướng xong, từ sáng sớm anh đã ăn-mặc chỉnh-tề tất tất tả tả về làng mời anh mình và chị dâu tới cúng.

Hiếu trông thấy cậu em lâu ngày không gặp, trong lòng rất cảm-động, nhưng sức nghĩ biết đâu Để chỉ mượn cớ tới mời đi ăn cỗ, rồi vay-mượn thóc gạo gì đây, nên anh ta giả vờ nặng mặt, mắng:

- Vợ chồng chú thật là tệ! Đã ăn nên làm ra như vậy mà không hề tới lui thăm-viếng, giúp-đỡ gì anh chị. Cha mẹ đặt tên chú là “Để”, quả là ngoa!

Hieu and his wife sometimes heard about his brother becoming rich, but they only laughed that news away.

Once, on his father's death anniversary, after ordering the servants to prepare a sumptuous meal, very early in the morning De dressed up carefully and went to his brother's house to invite him and his wife to come for a meal.

Hieu was touched when he saw his brother, but suddenly thought that De's invitation might be just a ploy to borrow something from him. He made an angry face and scowled at his brother:

"You and your wife are no good! You have become rich, yet you have never come here to visit or to help us out. Our parents were very wrong when they named you "De"!"

Đề khoan tay tạ lỗi:

- Thừa anh, chúng em thật có lỗi, cũng bởi công việc làm ăn trong thời-gian đầu rất bận-rộn vất-vả, nên cho tới nay em mới tới thỉnh anh chị đến chơi được.

De apologized:

"Elder brother, we are at fault because we have been very busy working; we also live far away, that's why only today could I come visit you."

Hiếu trông thấy bộ dạng cậu em
chững-chạc, ra vẻ một người có đời
sống sung-túc nên bắt đầu đem bụng
nể-nang, định gọi em vào nhà, thì bà
vợ từ trong xông-xộc bước ra, xua tay:

- Chú thím có lòng tốt nghĩ tới anh
chị thì chúng tôi cũng rất cảm ơn,
nhưng dạo này thời-tiết oi-bức, đi
đường xa gió máy không tốt. Thiên-
hạ lại đồn rằng chú thím bây giờ phát-
đạt lắm, phải chi có chiếu trải đàng,
vàng phết ngõ thì anh chị cũng cố-
gắng đi xa một phen cho phỉ tình.

Hieu noticed that his brother had the looks of a prosperous person, so he started to feel a little more respectful. He was going to invite him into his house when his wife ran out and waved her hands:

"Thank you for remembering us, but the weather is really hot these days, it's unhealthy to walk a long way outside. If you're as rich as everybody says, you should pave the way to our house with flowered mats and paint your gateway in gold to meet us. Then we would be happy to come to show our appreciation."

Đoán biết bà chị dâu làm khó mình, Để hết lời nài-nỉ nhưng vợ chồng Hiếu cứ khăng khăng đòi cậu em phải trải chiếu tới tận cửa nhà họ mà mời thì mới chịu đi, tới nơi phải có cổng chào sơn son thếp vàng thì mới chịu vào, cốt chỉ để từ-chối khéo.

Để buồn-rầu hứa hôm sau sẽ có đầy-đủ lễ-bộ tới rước anh chị một lần nữa, rồi lui-thủi ra về.

Vợ chồng Hiếu kéo nhau vào nhà, tự khen nhau là có nhiều mưu mẹo để thoái-thác khỏi phải tới nhà cậu em, mà họ cho rằng chỉ có cái mã ngoài khá-giả và trong lòng định âm-mưu chia-chác, vay-mượn gì đây.

Tối hôm đó họ cứ bàn-bạc mãi rằng sẽ chẳng có ma nào mò tới đâu.

De guessed that his sister-in-law wanted to make it difficult for him. He tried to persuade them to come, to no avail. Hieu and his wife insisted that he pave the way with flowered mats and paint his house's entrance in gold before they would come, which is a round-about way to refuse the invitation.

De sadly promised that he would have everything ready for them the next morning, then went home looking disappointed.

Hieu and his wife came back into their house and congratulated themselves on having found so smart a way to refuse De's invitation. They believed De was not as rich as he pretended to be, and extended the invitation only to demand or to borrow something from them.

That night they went to sleep believing that nobody would come the next morning.

Nhưng ngoài sự tưởng-tượng của vợ chồng Hiếu, hôm sau khi mặt trời vừa lên được một sào, đã nghe tiếng chó sủa ran ngoài cổng, rồi người nhà chạy vào thưa có Đẽ tới thăm. Vợ chồng Hiếu ngạc-nhiên bước ra, thấy một con đường toàn chiếu hoa đã trải tận cửa nhà họ, và Đẽ vui-vẻ bước vào vòng tay thỉnh anh chị sang ăn giỗ.

Vợ chồng Hiếu kinh-ngạc, vội-vã vào trong thay áo đi xem cho biết.

Contrary to their belief, the sun had barely showed up when they heard dogs barking noisily outside their door. A servant announced that De had come to visit. Hieu and his wife, surprised, walked out to see the road completely covered with the highest quality flowered straw mats that came right up to their doorstep. De happily came up to invite them to his house.

Hieu and his wife, dumbfounded, hurriedly changed into their best clothes to go.

Đi vừa đến trưa, họ đến trước một trang-trại rộng rãi, cổng ngõ nguy nga phết vàng rực-rỡ. Vợ Đề đã chờ sẵn, vội-vàng bước ra đón-tiếp vợ chồng Hiếu. Hiếu hấp-tấp bước vào, suýt nữa ngã lăn vì vấp vào ngạch cửa.

Around noontime they came to a big estate with a magnificent entryway aglow with gold paint. De's wife was already waiting for them. She came out to greet the guests.

Hieu was in such a hurry to come in, he almost fell when he caught himself on the doorstep.

Cả bốn vào khăn-vái gia-tiên xong thì nhập tiệc. Nhìn mâm cao cỗ đầy, nhà cửa em mình khang-trang tráng-lệ, kẻ hầu người hạ tấp-nập, lễ-phép, vợ chồng Hiếu đâm ra khấp-nép e-dè.

Vợ Hiếu cầm tay cô em bạn dâu, giả vờ trách:

- Chết! Chú thím làm ăn phi-pháp thế nào mà giàu-có thế này, làng nước mà phát-giác ra thì đến vợ chồng tôi cũng bị vạ lây!

Hiếu nghe vợ nói, giật mình:

- Ồ phải đấy. Việc quan phép nước không phải chuyện thường. Việc làm giàu làm có phải từ từ, trong sạch, chứ có điều gian-dối, ắt không tránh khỏi tội-tình, không khéo liên-lụy cả tới anh chị.

Nói xong Hiếu đứng ngay dậy, đòi về.

All four paid their respect to the ancestors, then sat down to the feast. Looking at the sumptuous meal, the rich surroundings, and the many discreet servants around the house, Hieu and his wife felt intimidated.

Hieu's wife held her sister-in-law's hand and pretended to reproach her: "Heavens! What kind of shady business are you in to become so rich? If the villagers found out, we might be found guilty by association!"

Hieu looked alarmed at the idea: "Your sister is right. It is no small matter to mock the law. You should work honestly if you want to become rich, if you're dishonest, you will have to answer before the law, and then we'll be guilty too."

Then he stood up as if ready to go home immediately.

Vợ Hiếu nhanh tay giữ chồng lại, bảo:
- Thông-thả đã nào, để xem chú thím
ấy tỏ bày sự thể xem thế nào đã!

Vợ chồng Đễ kể lại đầu đuôi tự sự,
từ lúc dọn nhà bìa rừng ra sao, cho tới
lúc chăm bón cây khế ngọt như thế nào,
rồi đến khi quạ lớn tới ăn, chở đi lấy
vàng. Vợ chồng Đễ cứ theo sự thật mà
kể, không hề giấu-giếm gì cả.

Vợ chồng Hiếu ngồi há hốc mồm ra
mà nghe.

*Hieu's wife hurriedly kept her husband
back, saying: "Hold on, let's see what they
have to say first."*

*De and his wife told their story from
beginning to end, from the time they
moved to the hut under the star-fruit tree
until the bird carried De away to bring
home the gold. They told the truth as it
was, not keeping back anything.*

*Hieu and his wife sat there and listened
with their mouths agape.*

Dứt chuyện, đã thấy vợ Hiếu nước mắt đầm-đìa:

- Thật là tội-nghiệp cho các em của tôi, phải chịu thương chịu khó trong mấy năm đầu như vậy.

Rồi bà quay lại trách vợ Đề:

- Sao thím nó lại liều-lĩnh để chú xông-pha nguy-hiểm như vậy, lỡ xảy tay xảy chân, có phải ngã xuống biển chết mất xác rồi không, hay lỡ chim lạ dụ-dỗ chở đi xa, xé xác ra mà ăn, thì hu... hu... còn gì là em tôi nữa!

When the story ended, Hieu's wife started crying: "Oh my poor brother, you had to work so hard all those years!"

Then she turned to reproach De's wife: "How did you have the gall to let him risk his life in such a dangerous adventure? What if he fell into the sea? What if the bird took him to a faraway place, then ate him up? Then my poor brother would have died!" And she weeped loudly.

Hiếu dõ-dành vợ, khen em trai mình khôn-ngoa và can-đảm, rồi từ-tồn nói:

- Anh chị đã có ý này, cũng xin nói ra đây để chú thím tùy liệu. Cha mẹ chẳng may mất phần, để lại gia-tài cũng kha khá. Nay anh chị hưởng trước đã nhiều năm, bây giờ đến lượt chú thím hưởng. Anh chị tới phiên dọn nhà ra giữ cây khế mà sinh sống cho trọn lẽ công-bằng, chú thím nghĩ sao?

Hieu calmed his wife and praised his brother for being so smart and courageous. He then said:

“We have a proposition for you. Our parents passed away early, leaving not a small inheritance. Your sister and I have enjoyed it first for all these years, now it’s your time to enjoy it. It’s our turn to go live by the star-fruit tree to make it up to you, don’t you agree?”

Vợ chồng Để đồng thừa:

- Anh chị thích ngôi nhà tranh và cây khế thì cứ giữ lấy. Chúng em mấy năm nay cũng cho người tưới nước, bón phân để có quả đền ơn cho chim. Còn gia-tài của cha mẹ, anh chị cứ giữ đó, bây giờ chúng em cũng đủ ăn đủ mặc, không còn cần tới nữa.

Vợ chồng Hiếu tấm-tắc khen các em tốt bụng, rồi hồi-hả về ngay để dọn nhà cho kịp.

De and his wife both said: "You can have the straw hut and the star-fruit tree if you want. These past years we have had people take care of the tree so the bird has fruit to eat, as a way to pay back its generosity. You can also keep our parent's heritage, we are now better off than before and don't need it."

Hieu and his wife praised their brother for being so generous, then they hurriedly went home to move to the hut.

Kể từ đó, Hiếu cùng vợ sống dưới gốc khế, ngày nào cũng bắc ghế chờ chim tới ăn. Vợ Hiếu đã may sẵn cho chồng hai cái túi khổng-lồ, mỗi túi ngang dọc tới sáu gang để đem đi đựng vàng.

Ngày nọ, vợ chồng Hiếu chờ đợi đã mỏi-mòn, không thấy chim đâu, bắt đầu có ý nghi-ngờ, cho rằng cậu em nói dối để lừa mình.

From then on, Hieu and his wife lived under the star fruit tree. Every day they sat underneath the tree and waited for the bird to come.

Hieu's wife had sewn for him two enormous bags, each of them six-hand-span square, to carry the gold with.

There came a day when they had waited too long and started to wonder if their brother had lied to them.

Vợ Hiếu định day-nghiến “may mà chưa mất gia-tài vào tay chúng nó”, nhưng vội xua đi ý nghĩ ấy, vì nói vậy, chẳng khác nào tự mình chối bỏ luôn cái giấc mộng sang giàu tốt đỉnh kia đi.

Cũng may, giấc mộng của họ đã thành sự thật. Bầu trời đang quang-đăng bỗng nổi gió ào ào rồi tối sầm lại trong một giây. Con quạ khổng-lồ đã đáp xuống mỏ khế ăn lấy ăn để, không thềm đếm xỉa gì tới hai người đang chờ dưới gốc.

Tức thì vợ Hiếu lăn ra đất kêu gào thảm-thiết, nào là cha mẹ qua đời, vợ chồng cậu em chiếm đoạt hết gia-tài, chỉ chia cho mỗi túp lều tranh và cây khế ngọt này, nào là nếu chim ăn hết thì chắc hai vợ chồng phải chết đói chết khát vì không ai thương giúp.

Hieu's wife was going to say "We're lucky that we still have the inheritance", but didn't, because to say so would be to renounce to her dream of absolute riches.

Luckily, their dream finally came true. The sky, which was clear only a moment ago, suddenly darkened; a strong gust of wind blew over them. The enormous crow settled on a branch and started picking at the fruit, not paying attention to the two people waiting under the tree.

Right away Hieu's wife flung herself on the ground and started wailing about parents who passed away and about the younger brother who took all the inheritance, leaving her only a straw hut and the star-fruit tree to live on. She complained that if the bird ate all the fruit she would be left to starve because nobody would help her out.

Đang ăn ngon bị phá rầy, chim sẵn giọng:

- Ăn khế trả vàng, may túi ba gang, mang đi mà đựng! Ăn khế trả vàng...

The bird, interrupted in the middle of eating, replied angrily:

"A sack of gold I will pay for your fruit. Take along a three-hand-span sack to carry it home!"

Hiếu mừng quỳnh, xách túi chạy lảng xảng, định leo cả lên cây khế để cưỡi chim, nhưng vướng thân hình béo phịch-phịch, đành đứng dưới gốc mà quát-tháo, thúc-giục:

- Này này! Nhanh lên chứ kéo trời tối, làm sao mà thấy đường lấy vàng!...

Con chim cứ nhẩn-nha ăn cho kỳ no, rồi đáp xuống đất.

Hiếu và vợ thi nhau chạy tới leo cả lên lưng chim, nhưng vì không đủ chỗ ngồi, bà vợ lọt xuống đất.

Hiếu quát chim bay mau.

Hieu was overjoyed, he ran around the tree planning to climb onto the branch where the bird was, but he couldn't because he was too heavy.

He impatiently shouted to the bird: "Hey you, hurry up or it 'll be too dark and I won't be able to see the gold!"

The bird took its time eating until it was satisfied, then landed on the ground.

Hieu and his wife both ran up to the bird and fought each other for a place on the bird's back. There was not enough space for both of them, and the wife fell off.

Hieu shouted to the bird to fly away quickly.

Tới nơi, Hiếu chạy ngay tới đồng vàng ngọc, nhồi đầy cứng hai cái bao to-tướng, nhét cả vào cặp quần, tay áo rồi lễ-mễ lúi từng bao ra ngoài. Hiếu lấy giây thừng buộc chặt hai cái túi vào lưng mình, rồi vòng tay ôm lấy cổ chim giục bay về.

Con quạ khổng-lồ đập cánh phóng vút lên không-trung, nhưng lại chúi ngay xuống vì sức nặng trên lưng. May nhờ có gió lớn, nó đập cánh mấy cái lấy đà, lướt trên đầu ngọn sóng mà bay.

Trời càng lúc càng tối, con chim chùng như bắt đầu thấm mệt, chao đi mấy lần. Hiếu sợ hãi bám chặt cổ nó để khỏi ngã. Nước biển đôi khi tạt vào mặt anh ta mặn chát. Có lúc sợ quá, Hiếu định vất bớt một bao cho nhẹ, nhưng tiếc rẻ lại thôi.

When they came to the island, Hieu threw himself on the stash of gold and gems and stuffed both of his bags full as well as his waistband and shirt sleeves. Then he carried the bags to the bird. He tied the bags with a rope and slung them over his shoulders, then threw his arms around the bird's neck and urged it to fly home.

The enormous crow spread its wings and started to fly upward, but it immediately fell down because of the great weight on its back. Luckily there came a strong gust of wind that helped it take flight. It flew very near to the water.

The sky clouded over and the bird got so tired that it lost balance several times. Hieu, afraid of falling, gripped the bird's neck tighter. There were times they were so near the sea that salty water splashed on Hieu's face. Several times he was going to throw away one of the bags to lessen the weight, but decided against such a waste.

Anh ta nhắm nghiền hai mắt, tưởng tượng tới cảnh giàu sang hoa lệ sau này, bất-giác phá lên cười khanh-khách, càng ôm chặt cổ chim.

Con chim đã rã-rời trước cảnh gió táp mưa sa, nhưng nó cố-gắng một cách tuyệt-vọng để đưa cho kỳ được người khách tham-lam trở vào đất liền. Chịu không nổi nữa, nó mới kêu lên “ke ke” hai tiếng, bảo:

- Ném vàng thì sống,
cống vàng thì chết,
may túi ba gang,
lần sau hãy vét!

Hieu closed his eyes, imagining himself rich and powerful because of the gold. Pleased with himself, he suddenly laughed aloud, and tightened his grip around the bird's neck a little bit more.

The bird was already exhausted because of the bad weather and the weight, but it still went on flying, making a hard attempt to carry its greedy guest back home.

It crowed two times, then said:

"If you want to live,
Throw away the gold!

Next time bring along a 3-hand-span sack to carry it home!"

Hiếu nghe rõ mồn-một lời chim, nhưng tiếc của anh không chịu ném hai cái bao nặng nề xuống.

Anh ta chỉ lần tay vào cặp quần, rút ra một xâu chuỗi, ném phăng xuống nước, hét to lên:

- Của đi thay người, của đi thay người, bay nhanh lên, tối rồi...

Chưa dứt câu, một đợt gió vũ-bão đùa tới ngạt thở, con chim bị thổi bật về sau, là là sát mặt nước.

Hieu heard the bird very clearly but refused to throw down the bags of gold.

He extracted a necklace from his waistband, threw it into the water, and shouted:

“That necklace goes in my place, that necklace goes in my place! Fly quicker, it’s getting dark...”

He hadn’t finished the sentence when a terrible gust of wind blew over them. The bird gasped for air, it was thrown backward and brushed the water.

Một ngọn sóng cuộn-cuộn, gầm thét kéo tới, nhấn chìm cả chim và người xuống biển.

Con chim cố hết sức vùng-vẫy bay vọt lên cao, thoát chết. Trên lưng nó không còn thấy bóng dáng người anh tham-lam và hai cái bao vàng ngọc đâu nữa.

A great wave overtook them and both man and bird went under.

It took the bird all its strength to escape from the water. There was no trace of the greedy brother or of his bags of gold.

Từ đó, chim sợ quá, bay đi biên-biệt, không trở lại ăn khế nữa.

Bà chị dâu chờ mãi không thấy chồng về cũng trở lại nhà cũ mà sống.

From then on, the bird was too afraid to come back to eat the star fruit.

The sister-in-law, tired of waiting in vain for her husband, went back to live in her old house.

Chỉ thấy ngoài bờ biển Đông vào những đêm mưa gió bão-bùng, có bóng dáng một người đàn ông béo phị kéo lê hai cái bao to-tướng nặng-nề đi trên bãi cát, mồm lảm-nhảm:

“Bay lên mau đi! Bay lên mau đi! Ta ném đây rồi! Ta ném đây rồi!”

Because of all that happened, out there on the shores of the East sea, in stormy nights, people can see the shadow of a fat man trailing two enormous bags behind him, muttering:

“Fly up, fly up, I already threw it away, I threw it away!”

Giá: Bảy mỹ-kim

SỐNG TRÊN ĐẤT KHÁCH, KHÔNG THỂ THIẾU

làng văn

Tap-chí Thông-tin Chính-trị

Sáng-tác Phê-bình Văn-học nghệ-thuật

phát-hành hàng tháng

liên-tục từ 1984 đến nay không gián-đoạn số nào

GIÁ BÁO DÀI HẠN

- . Trong Canada:
 - một năm (12 số): CA\$55
 - hai năm (24 số): CA\$105
- . Hoa-kỳ (đường bộ):
 - một năm (12 số): US\$55
 - hai năm (24 số): US\$105
- . Các nước khác (đường thủy):
 - một năm (12 số): US\$55
 - hai năm (24 số): US\$105
- . máy bay: US\$85/một năm

Thư-từ, chi-phiếu xin đề:

LÀNG VĂN

P.O. Box 218 Station "U"

Toronto, Ontario M8Z 5P1 Canada

Điện-thoại: (905) 607-8010 - Điện-thư: (905) 607-8011

Vi-báo: <http://www.vietnamlangvan.com/vietnews>

Vi-thư: langvan@home.com

Độc-giả dài hạn Làng Văn
(có mã-số)
và công-tác-viên

CULTURE FOR KIDS

www.cultureforkids.com

1-800-765-5885

0% đến 25%

do Làng Văn

c phát-hành

* R1-CTF-731 *